

cilija nadučitelj v Žužemberku, Jožef Medič, nadučitelj na Jesenicah, Jožef Ožura, župan v Osilnici, Matija Petrič, vodja gasilcev v Postojini, Ivan Pezdič, nadučitelj v Kranju, Jožef Pouk, bivši župan v Nemški vasi, Leopold Punčuh, nadučitelj v Spodnji Idriji, Ivan Šusteršič, župan v Semiču, Franc Walland, posestnik v Žužemberku Anton Weiser, poslovodja v tobačni tovarni v Ljubljani, Franc Zajec, bivši župan v Dragomelu, Martin Zarnik, nadučitelj v Trnovem, Jožef Zupanc, vodja gasilcev v Toplicah. Srebrni križec: Fr. Clemenc, sluga v tobačni tovarni, Ivan Koušek, sluga pri deželni vladi, Anton Molka, mestni nadstražnik v Ljubljani, Anton Majcen, sluga v Postojini, Jakob Potokar, vpok. sprevodnik južne železnice, T. Rihtaršič, delavec v Ljubljani, Fr. Šega, sprevodnik južne železnice, Karol Speil, pismonoša v Ljubljani, Ivan Skrabl, železnični čuvaj v Kranju, Nikolaj Večerin, mestni nadstražnik v Ljubljani. — Na Koroškem je izmed Slovencev, kolikor nam znano, samo prošt v Tinjah, gospod Lovro Serajnik, red želežne krone III. vrste. — Na Štajarskem so izmed Slovencev, kolikor mi vemo, dobili red železne krone III. vrste, Jožef Flek, prošt v Ptuj, dr. Jožef Pajek, stolni kanonik v Mariboru, in dr. Jos. Srnec, deželnega glavarja namestnik v Celju. Zlati križec s krono: Alojzij Sovet, duhoven v mariborski kaznilnici, Srečko Stegnar, učitelj v mariborski kaznilnici Srebrni križec: Ivan Božič in Simon Krek nadpaznika v kaznilnici v Mariboru. — Na Primorskem je dobil Franc Jožefov red, dr. Andrej Stanger, deželnega glavarja namestnik v Voloski, zlati križec s krono Angelo Casagrande, trgovec v Ajdovščini, Blaž Glavina, kurat v kaznilnici v Kopru, Vinko Zamlič, župnik v Voloski. Zlati križec Fr. Leban, poštni kontrolor v Gorici, Fr. Lozar, župan na Srpenici, Jožef Pavlica, župan v Riferbergu. Srebrni križec s krono, Matija Lavrenčič, nadučitelj pri Št. Petru pri Gorici, Fran Pečenko, občinski tajnik v Bovcu. Vitez Rinaldini je postal baron, glavar Campitelli je dobil komturni križ Fran Josipovega reda, Josip Kragelj, dekan v Tolminu, in dekan Urb. Golmajer v Tomaju sta dobila vitežki križ Fran Josipovega reda, župan Kastelic v Materiji pa zlati zaslužni križ s krono.

Politični pregled.

Državni zbor. — V torek so se zopet začele seje poslanske zbornice Finančni minister dr. Kaizl je v tej seji predložil budgetni provizorij za $\frac{1}{4}$ leta in pa redni budget za l. 1899., o katerem poročamo v posebni notici. Razpor mej dr. Heroldom in prof. Pferschejem se je iz lepa poravnal. Pfersche je izjavil, da prekliče svojo trditev, da je bila mladočeška stranka prouzročiteljica lanske revolte v Pragi, na kar je tudi dr. Herold preklical svoje obdolžitve. Gross je predlagal, naj se o odgovoru ministerskega predsednika na interpelacijo radi iztiranja Čehov in Poljakov iz Nemčije otvori debata. Ta predlog je bil odklonjen.

Proračun za l. 1899, ki je bil 6. t. m. preložen drž. zboru, izkazuje skupne potrebščine 760,286.793 gld. in skupnega pokritja 760,754.834 gld., torej prebitka 468.041 gld.

za 119.113 gld. več, kakor v l. 1898. Za l. 1899. proračunjena potrebščina v znesku 760,286.793 gld. je za 37,413.962 gld. višja od potrebščine za l. 1898, oziroma, efektivno višja za 36,556.679 gld. Potrebščina se razdeli na posamična poglavja tako-le: Najvišji dvor 4.650.000 gld., kabinetna pisarna 78.307 gld., državni zbor 1,239.088 gld., državno sodišče 23.300 gld., ministerski svet 1,329.143 gld., prispevek k skupnim izdatkom obeh državnih polovic 126,162.876 gld., ministerstvo notranjih del 28,142.972 gld., domobransko ministerstvo 25,196.170 gld., finančno ministerstvo 131,681.228 gld., trgovinsko ministerstvo 49,783.310 gld., železniško ministerstvo 107,526.190 gld., poljedelsko ministerstvo 19,357.914 gld., pravosodno ministerstvo 29,210.791 gld., najvišji računski dvor 175.500 gld., penzijski etat 24,308.510 gld., subvencije in dotacije 7,384.955 gld., državni dolg 181,929.683 gld., uprava državnih dolgov 633.080 gld., V proračunu naučnega ministerstva se nahaja postavka 3000 gld. za napravo stipendij za slovenske visokošolce na juridičnih in filozofskih fakultetah, svota za vzgojo visokošolskih profesorjev se je zvišala na 5000 gld. in postavila se je v proračun tudi primerna svota za ustanovitev hrvatske gimnazije v Pazinu. Pri določitvi prispevkov k skupnim izdatkom obeh državnih polovic je vlada računala s tem, da se ohrani carinska skupnost obeh državnih polovic in je začasno proračunala cislitvanski prispevek k skupnim izdatkom po dosedanji kvoti. Na cislitvansko spadajoči del skupne potrebščine znaša 126,162.876 gld. za 4,698.347 gld. več kakor l. 1898. Ako se odbijejo prebitki od carin v znesku 50,210.430 gld., preostane svota 75,952.446 gld., katero je pokriti in katera je za 1,160.707 gld. večja kakor v l. 1898. Državni dohodki so proračunjeni tako-le: Ministerski svet 767.600 gld., ministerstvo notranjih del 1,412.109 gld., domobransko ministerstvo 398.362 gld., naučno ministerstvo 7,126.242 gld., finančno ministerstvo 549,664.788 gld., trgovinsko ministerstvo 52,721.270 gld., železniško ministerstvo 129,828.620 gld., poljedelsko ministerstvo 15,293.050 gld., najvišji računski dvor 1,135.111 gld., penzijski etat 373.102 gld., subvencije in dotacije 116.500 gld., državni dolg 1,046.230 gld., uprava državnega dolga 10.850 gld., dolgovi od prodaje državi lastnih nepremičnin 329.000 gld., dohodek od razdelitve plačane kupnine južne železnice 522.000 gld. Invensticijski proračun za l. 1899. znaša 31,093.094 gld., oziroma po odbitju pokritja v znesku 1,433.910 gld. netto 29,659.184 gld., za 5,519.204 gld. več, kakor l. 1898.

Nagodba. — Ministerski predsednik grof Thun je bil te dni v Budimpešti in je dogovoril z ogersko vlado, ker ni upanja, da se definitivna nagodba pravočasno obnovi, nov provizorij. Avstrijska vlada ima proste roke in bo provizorij lahko uveljavila, bodisi s parlamentom, ali brez njega, namreč s § 14., toda Ogerska vlada je v največji stiski in tako je mogoče, da se na Ogrskem kaj zgodi, kar naposled še ugonobi vso nagodbo in ž njo vred dualizem.

Deželni zbori. — Vlada je sklenila, da skliče dež. zборе takoj po božičnih praznikih na jedno sejo, da odobre budgetni provizorij, dne 6. januarja pa da se snide zopet državni zbor, kateri bo po tem sklepu zboroval do meseca aprila. Ako bodo deželni odbori zadovoljni, se dež. zbori sedaj sploh ne skličejo, ampak se bugetni provizorji uveljavijo s § 14., deželni zbori pa bi se še le po aprilu sešli in bi potem mogli zborovati, kakor dolgo bi hoteli.

Proti ministerskemu predsedniku grofu Thunu — so Nemci začeli veliko gonjo zaradi njegovega energičnega odgovora na interpelacijo glede iztiravanja Čehov in Poljakov iz Nemčije. Avstrijsko nemštvo, kateremu so prihiteli najradikalnejši Madjari na pomoč, dolži grofa Thuna, da se je nerodno zaletel v alijanco mej Avstrijo in Nemčijo ter jo oškodoval. Listi v Nemčiji so silno razžaljeni in vpijejo na vse grlo, zajedno pa ne prikrivajo svojega straha, da je odgovor

grofa Thuna morda znak, da Avstriji ni več desti za zvezo z Nemčijo. Nekaj časa se je bilo bati, da utegne grofa Thuna njegov odločni govor spraviti v stisko. To pa se ni obistinilo in je zato toliko pomembnejši energični nastop Thunov.

Ogersko. Nastala je velika kriza. Vlada je uvidela, da ne more premagati opozicije, zato se pripravlja na protustavno vladanje. S tem pa mnogi dosedanji prljatelji vlade niso zadovoljni. Hrvatski minister Josipovich, predsednik poslanske zbornice Szilagy in njegov namestnik Lang so odstopili: Pripravljajo se velikanski viharji, kakršnih Ogerska že več desetletij ni videla.

Avtonomija Trentinu. — Govorili smo že večkrat o prizadevanju laških Trentincev za upravno ločitev njihovega ozemlja od nemškega dela Tirolske, Njih glavni zahtevi sta, naj se v dež zboru tirolskem zasnujeta narodni kuriji in naj se razdeli deželni odbor. Sedaj poročajo iz Inomosta, da se je grof Thun začel baviti s tem vprašanjem ter da bo dež. zbor tirolski že v prihodnjem zasedanju imel s tem opraviti, v katerem slučaju bi laški poslanci seveda zopet prišli v dež. zbor.

Prememba pri namestništvu v Gradcu. — Marki Bacquehem je res stopil v pokoj, dasi je šele 53 let star. Njegovim naslednikom je imenovan dosedanji dež. predsednik v Šleziji grof Manfred Clary-Aldringen, na čigar dosedanje mesto pride dvorni svetnik v Bregencu grof Josip Thun-Hohenstein. Novi štajerski namestnik je jako konservativnega mišljenja. Slovenski seveda ne zna nobene besede in sploh je na glasu, da ni ravno prijatelj Slovanov in njihovih kulturnih in političnih teženj. Nemci so z novim štajerskim namestnikom jako zadovoljni, četudi tega ravno ne kažejo ostenativno Slovenci pa so manj zadovoljni in se zopet vprašujejo Ali je „Slovanska kršč.-narodna zveza“ tudi pri tej zadevi pogorela?

Kreta. — Velesile so naročile svojim admiralom, naj prestane blokada Krete. Novi guverner princ Jurij nastopi že prihodnje dni svoje mesto.

Obrtnija.

Karteli.

(Konec.)

V človeški naravi tiči vzrok, da nobena mlada sila ne pozna mejâ in da vsaka svojo moč o priliki zlora-blja. Ob sebi je umevno, da se je to o priliki zgodilo tudi pri kartelih. Malo je gospodarskih uredb in stvari, kate-tere bi bile obudile proti sebi tako silno, tako divje so-vraštvo, kakor so je prouzročili v zadnjih desetletjih kar-teli v Ameriki. Ponesrečeni poskusi, priti kartelom do živega s kazenskimi določbami, so znani. Že Adam Smith je opazil, da se nobena stvar tako lahko ne umakne javni kontroli in da ni za nobeno tako težko dobiti dokazov, kakor za porazumljenje v svrhu solidarnega postopanja mej podjetniki. Kdo more na pr. preprečiti, da se ne bi združili najmočnejši dve tovarni v svrhu nakupa vseh, za pro-dukcijsko njihovih izdelkov potrebnih surovin? Kdo more zadržati, da drug drugemu ne povesta cen glavnih su-rovin in kdo more ugovarjati, če po tem uravnata svoje postopanje? To se zgodi vsak dan, ne da bi se bil po-prej sklenil in podpisal kak kartel: D'Avance poroča, da,

kadar naznani veliki pariški bazar Bon Marché, da velja kaka stvar pri njem 16 frankov, naznani drugi dan kon-kurenčni bazar Printemps, da velja dotična stvar pri njem samo 15 1/2 franka, na kar Bon Marché ceno takoj na 15 frankov zniža. Kako ostra konkurenca in kako ko-ristna je ta konkurenca za kupujoče občinstvo! In ven-dar je ta ostra konkurenca lahko sama krinka, pod ka-tero je skrit kartel; saj je za obe nasprotni trgovini glavna stvar, da ne znižata cene pod 12 frankov in saj sta se morda zjedini, da pod to ceno ne pojde no-bena. Kdo je pri takem postopanju v stanu dokazati, da je bil dogovorjen kartel, zlasti ako se — kar je pač že povsod navadno — slabše firme ravnajo po cenah, ka-tere določajo večje in močnejše?

Znano je, da se posebni zakoni, sklenjeni proti ameriškemu kartelom, niso obnesli. Jedino, kar so ti zakoni prouzročili, je to, da se je oblika kartelov neko-liko premenila. Premenila se je v toliko, da se sedaj mej karteliranimi delniškimi družbami ne sklepajo več pogodbe, ampak da se večina delnic vsacega, karteliranih podjetij pri enem podjetniku deponirajo. Živa duša ne more zabraniti, da bi jedna in ista oseba ne bila posest-nica večine delnic pri različnih podjetjih. Prav tako malo se je tudi na Francoskem doseglo s tistimi določbami kazenskega zakona, kateri so naperjeni proti nakupo-vanju vseh proizvodov jedne vrste v svrhu podražitve. Na Nemškem je državno sodišče lani celo s posebno raz-sodbo, katera je obudila največjo senzacijo, priznalo kar-tele kot dopustne in pravoveljavne, dokler nimajo na-mena, oderuško izkoriščati konsumentov. In tej razsodbi se ni prav nič čuditi, saj so karteli sila mnogo pripo-mogli k čudovitemu razvoju nemške industrije in nem-škega eksporta v zadnjih desetletjih. Nemčija podreja pač vse obzire velikemu cilju, zagotoviti svoji industriji in svoji trgovini primeren delež pri svetovnem industri-jalnem in trgovinskem gospodarstvu.

Berolinski privatni docent Ernest pl. Halle pravi v novemberskem zvezku uglednega časnika „Preussische Jahrbücher“, da najprimernejša odredba proti kartelom je kanadska carinska klavzula in poleg nje nasveti, ka-teri so forumlirani v avstrijskem na'rtu zakona proti kar-telom. Toda pisatelj dostavlja sam svojemu sestavku, da upliv kanadske carinske klavzule — vsled katere sme država eventualno znižati carine na proizvode kartelira-nih industrijskih podjetij — postane lahko dvomljiv, če ne brezpredmeten, ako se sklene mejnarodni kartel, vsled katerega se odpovedo tuzemski konkurentje kanad-skemu trgovišču, kanadski pa inozemskim. Liefmann, pi-satelj najnovejše knjige o kartelih, kateri je naštel že 40 tacih mejnarodnih kartelov, pravi, ako bi se vse države ravnale po kanadski metodi, bi to prouzročilo splošno razširjenje mejnarodnih kartelov.

Preostaja torej samo še avstrijski poskus, onemo-gočiti oškodovanje občinstva po kartelih. Ta poskus meri najprej na to, da se zagotovi evidenca o kartelih. To se